

Erhvervsøkonomiske konsekvenser af bekendtgørelse om jordbrugets anvendelse af gødning i planperioden 2020/2021

Ordningens formål:

Bekendtgørelsen indeholder regler om gødningsanvendelsen til jordbrugsformål, herunder om fastsættelse af normer for gødsning, om udarbejdelse af gødningsplanlægning og gødningsregnskab og om kontrol med overholdelsen af reglerne. Formålet med kravene er at reducere udvaskning af næringsstoffer til vandmiljøet fra jordbruget. Udkastet indeholder en række ændringer i forhold til den gældende bekendtgørelse. Reglerne udstedes i medfør af lov om jordbrugets anvendelse af gødning og om plantedække (lov nr. 338 af 2. april 2019).

Efterlevelsesefterskærpselskonsekvenser

Skærpelse af udnyttelseskrav på husdyrgødning har væsentlige erhvervsøkonomiske konsekvenser. Herudover nedsættes kvælstofnormen for humusjorde, så den tilpasses ift. økonomisk optimum af kvælstofnormen for humusjorde. Disse to ændringer skal bidrage til implementering af det danske nitrathandlingsprogram. Yderligere er der en række mindre ændringer og ændringer i tidligere noter til normtabellen, som vedrører krav i forbindelse med tildelingen af normen for en afgrøde, som indsættes som reelle bestemmelser. Disse er dog hverken nye krav og medfører heller ikke nye krav ift. til indberetning.

Til sagen medfølger:

- 1) Administrative byrder.
- 2) Teknisk Bilag: Erhvervsøkonomiske konsekvenser ved skærpet udnyttelsesprocent.

Præcisering af krav til prøvetagning af afgasset biomasse

Kravene for prøvetagning for biogasanlæg præciseret. Der står i bekendtgørelsen, at prøverne skal være repræsentative. I et nyt bilag 3 til gødskningsbekendtgørelsen fremgår der en konkret angivelse af, hvordan prøver af afgasset biomasse skal foretages og behandles for at kunne antages at være repræsentative. Præciseringen vurderes ikke at medføre administrative omkostninger ift. yderligere indberetninger til Landbrugsstyrelsen. Dette er yderligere bekræftet af erhvervet.

Gødskningsbekendtgørelsens bilag 1 og 2 (afgrødenormer)

Bilagene til bekendtgørelsen er opdateret med nye kvælstofnormer for afgrøder og husdyrgødning. Ændringerne er et resultat af justering i det estimerede økonomisk optimale normniveau på baggrund af ændringer i afgrødevalg, prisforhold og nedbørsforhold. Metoden til beregning af normerne er uændret, hvorfor ændringerne ikke vil ændre de produktionsmæssige forudsætninger for erhvervet.

Der foretages en specifik ændring for normtildelingen på humusrige jorde, hvor man har udskilt jordbundstype 11, hvor den tidligere lå som en gruppe med andre jordbundstyper. Udskillelsen af jordtypen medfører, at normen er reduceret med ca. 50 kg N/ha. Kvælstofnormerne indstilles af Normudvalget, som løbende justerer normerne, så de svarer til det økonomisk optimale gødningsniveau.

På jordtyper med et højt indhold af organisk materiale (jordtype JB11, "humusjorde") er det vurderet, at normerne bør justeres således, at der tages hensyn til, at der på disse jorder har været et overskud af kvælstof i forhold til normen. De indstillede justerede gødskningsnormer for JB 11 vurderes nu at afspejle det økonomisk optimale gødskningsniveau for disse jorde. Der vil derfor ikke være noget økonomisk tab i form af udnytte for landmanden ved denne justering. Det bør dog nævnes, at landmandens overskud af kvælstof i kvoten kan have været anvendt til at opfylde andre krav i reguleringen og at en reduktion for nogle virksomheder vil medføre begrænsninger. Disse kan dog ikke kvantificeres.

Skærpede udnyttelseskrav for husdyrgødning

Gødskningsbekendtgørelsens § 19 fastsætter det såkaldte udnyttelseskrav, som indgår i beregningen af hvor stor en andel af den udbragte mængde kvælstof i husdyrgødning, der anses for at blive udnyttet i planterne på markerne. Dette indgår i gødningsregnskabet og tæller med ift. overholdelsen af virksomhedens gødningskvote og harmonikrav. Fra planperioden 2020/2021 skærpes disse krav således, at en større andel af den udbragte mængde kvælstof fra husdyrgødning skal tælle med i gødningsregnskabet.

De erhvervsøkonomiske konsekvenser af denne skærpelse er estimeret til at koste erhvervet 18 mio. kr. årligt. Beregningen tager højde for bedrifternes brug af husdyrgødning, men tager ikke højde for specifikke bedrifteres forhold, så som husdyrgødningstypen, økologisk drift, bedriftens individuelle krav i den målrettede regulering og beliggenhed eller om bedriften har teknologi som forsurende/afgasning tilgængelig. Beregningerne af de erhvervsøkonomiske konsekvenser er beregnet ud fra en gennemsnitsbetragtning af et skærpet udnyttelseskrav på 5 pct. point. Udnyttelseskravet for dybstrøelse fra fjerkræ skærpes med 15 pct, og altså yderligere end de 5 pct. Den reelle udnyttelse for dybstrøelse fra fjerkræ er af Aarhus Universitet vurderet til at være op mod 80 pct, men det kræver yderligere vurderinger, før denne kan fastsættes endeligt. Den fulde beskrivelse af forudsætningerne for vurderingen fremgår af *"Teknisk Bilag: Erhvervsøkonomiske konsekvenser ved skærpet udnyttelsesprocent"*.

Særskilt udnyttelseskrav for forædlede organiske gødninger

Forædlede organiske gødninger indberettet i gødningsdatabasen er tidligere automatisk ført over i gødningsregnskabet med et udnyttelseskrav på 100 procent som kunstgødning. Dog har jordbrugerne haft mulighed for direkte i regnskabet at trække dem ud som kunstgødning og lægge dem over som en organisk gødning med en lavere udnyttelse mod forevisning af dokumentation for den faktiske lavere udnyttelse. Der vil blive rettet op på dette, så forædlede organiske gødninger tildeles et mere retvisende udnyttelseskrav på 90 pct., og at det overføres til gødningsregnskabet som organisk gødning. Stadig med mulighed for at justere udnyttelseskravet til den, der faktisk gælder for gødningen. Denne ændring forventes at medføre en mindre administrativ lettelse, da landmanden eller dennes konsulent ikke længere skal flytte gødning rundt i regnskabet. Kravene til dokumentation antages at være de samme, ligeledes gælder de for det samme antal virksomheder, der vil anvende muligheden.

Mulighed for at fravige JB-kortet ved udtagelse af jordbundsanalyser for egen regning

Bekendtgørelsen fastsætter ikke længere regler vedr. landmandens fravigelse af jordbundstypekortet. Denne mulighed for fravigelse er overført til en selvstændig bekendtgørelse om jordbundstypeklassifikation.

Bekendtgørelsen fastsætter regler om fravigelse af JB-nummer (jordbundstype), som fastsat i bekendtgørelse om jordbundstypeklassificering og krav til dokumentation herfor. I bekendtgørelsen differentieres de tilladte kvælstofmængder for en afgrøde ud fra en marks JB-nummer. Kravet om dokumentation ved anvendelse af anden jordbundstype, og om landmandens afholdelse af udgifter forbundet hermed er en fortsættelse af hidtidig praksis. Der er tale om en præcisering af reglerne. Der forventes derfor ikke at være øgede erhvervsøkonomiske udgifter eller administration forbundet hermed.

Der henvises i øvrigt til ”Erhvervsøkonomiske konsekvenser af bekendtgørelse om jordbundstypeklassifikation”.

Administrative konsekvenser

Bekendtgørelsen forventes ikke at medføre væsentlige administrative byrder eller lempelser for erhvervet. De væsentlige ændringer vil være en ændring af de tal, der indgår i Landbrugsstyrelsen IT-systemer. Der er hovedsageligt tale om mindre justeringer, hvor tidligere noter til tabeller flyttes frem som tydelige bestemmelser. Yderligere er der bestemmelser, hvor der er mindre præciseringer af dokumentationskrav, som dog lægger sig op ad hidtidig praksis. Derudover er der enkelte byrder, der tidligere indgik i den fysiske kontrol, som bliver en del af den administrative kontrol. Det er ikke forventningen, at denne overgang vil være mere byrdefuld. Se yderligere beskrivelse under adfærdsvirkningen samt en skematisk gennemgang af de enkelte bestemmelser, som fremgår af bilaget ”*Administrative byrder*”. Samlet set forventes der mindre administrative lettelser for erhvervet.

Det vurderes, at ændringerne vil medføre administrative konsekvenser for erhvervslivet på under 4 mio. kr., hvorfor de ikke kvantificeres nærmere.

Skatter, afgifter, subsidier mv.

Bekendtgørelsen ændrer ikke på skatter, afgifter eller subsidier.

Adfærdsvirkninger

Det er forventningen, at ændringerne af reglerne i højere grad vil understøtte, at miljøeffekten af bestemmelserne opnås. Normjusteringerne kan føre til intern omfordeling af gødningsnormer i jordbruget og dermed marginale ændringer i produktivitet mellem sektorer. Disse forskydninger vil dog primært være bestemt af andre forhold end gødningsnormerne.

Som nævnt vil virksomhederne kunne opleve en reduktion i driftsindtægter i forbindelse med skærpelse af udnyttelsesprocenten på op til 18 millioner kr. For de bedrifter, der i dag har luft i kvælstofkvoten, reduceres muligheden for at konvertere uforbrugt kvote til reduceret krav til udlæg af efterafgrøder i den målrettede regulering, hvilket kan få betydning for deres arealer med henholdsvis vinter- og vårsåede afgrøder.

Med de målrettede efterafgrødekrav, der pålægges visse bedrifter i visse regioner, kan det ikke udelukkes, at bedrifter vælger at overholde kravene gennem teknologiske ændringer på deres bedrift, som fx forsuring eller forgasning, men bedrifterne vurderes allerede nu i høj grad at være tilpasset de nye krav. Den erhvervsmæssige ekstraomkostning forbundet med et evt. tab i fleksibilitet i valg af virkemiddel til den målrettede regulering samt en evt. anvendelse af ny teknologi kan ikke kvantificeres, men vurderes at være af væsentligt mindre størrelsesorden end de nævnte direkte udgifter.

Forsuring medfører en direkte udgift til svovlsyre og evt. staldanlæg til håndteringen af forsuring af husdyrgødningen. Hvis nye bedrifter vælger at anvende forgasning, vil det medføre øgede administrative byrder i forbindelse med gødningsregnskabet, og yderligere eventuelle byrder i forbindelse med en afsætning af husdyrgødningen til biogasanlægget.

BNP

Der vurderes ikke at være BNP-effekter forbundet med bekendtgørelsen.

Afledte effekter

Ingen.